

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročilno, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

23. številka.

MARIBOR, dne 15. aprila 1925.

Letnik I.

Blok sporazuma in nova konstelacija.

Pod tem naslovom je zagrebški list »Der Morgen« v svoji velikonočni številki 11. aprila objavil razgovor svojega mariborskega dopisnika z narodnim poslancem dr. Jos. Hohnjecem.

Dr. Hohnjec je na stavljena vprašanja dal naslednji odgovor:

1. Ali je blok sporazuma edina konstelacija, ki more voditi do uresničenja ideje sporazuma?

Dve glavni ideji sta, ki se v vprašanju o notranji organizaciji naše skupne države bojujeta med seboj, ideja strogega centralizma in avtonomistična ideja. Nobeni izmed teh dveh idej se doslej ni posrečilo, da bi si priborila odločujočo in končno veljavno zmago. Ustava od 28. junija 1921 je navidez odločila in zapečatila zmago centralizma. V istini pa je to bila samo Pyrrhova zmaga (nepopolna zmaga kralja Pyrrha nad Rimljani). Ko je bila z znanimi sredstvi parlamentarno rešena in sprejeta vidovdanska ustava, ki je v direktnem nasprotju z vsemi hrvatskemu in slovenskemu narodu pred postankom kraljevine SHS daniimi obljubami, se je začela borba s ponovljeno in povečano ostrojo. Tekom časa se je odnos moči med obema med seboj se borečima taborima dosti izdatno izmenjal.

V ustavotvorni skupščini sta srbski glavni stranki radikalov in demokratov tvorili strnjeno fronto za strogi centralizem, kojim sta se slovenska samostojna kmečjska stranka in muslimanska stranka iz Bosne in Hercegovine pridružili kot pomožne trupe. Čez malo časa pa se je začela centralistična fronta krhati.

Stranka slovenskih samostojnih kmetov, ki je glasovala za unitarizem, kakor se blagorečno imenuje centralizem, je pri volitvah leta 1923 od volilcev bila unificirana, to je, dobila je samo enega poslanca, kar se je zopet zgodilo pri volitvah dne 8. februarja 1925.

Bosanska-hercegovski muslimani, ki so za centralistično ustavo glasovali ne iz simpatij za centralizem, marveč pod težo in silo takratnih razmer, so prav kmalu prešli v tabor avtonomistov.

Tekom leta 1924 so srbski demokrati pod vodstvom Ljubomira Davidoviča zapustili fronto trdega centralizma, ki se v praksi javlja in deluje kot velesrbski hegemonizem (nadvladstvo), ter so se pridružili zastopnikom hrvatskega in slovenskega naroda v borbi za načelo sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci ter za reorganizacijo naše države na temelju te vodilne misli.

Ta blok sporazuma, kojemu je ljudstvo pri volitvah 8. februarja 1925 dalo večino glasov ter s tem aprobacijo (potrdilo) za njegove politične intencije (težnje) je po dosedanjem razvoju naših notranje-političnih razmer najpripravnější konstelacija, ki more voditi do uresničenja ideje sporazuma.

Ne rečem: edina konstelacija. Kot poznavalec politične zgodovine mi ne neznano, da so organizacijske oblike društvenih in državnih tvorb skoro povsod produkti kompromisov ter da so politične stranke, ki bi bile absolutno intransigentne (nespravipljive), prav za prav le izjema. Po mojem mišljenju se je pri nas edino te samostojno-demokratska stranka, ki se je pod vodstvom Svetozarja Pribičevića deklarirala kot fanatična nasprotnica sporazuma, popolnoma diskvalificirala (onesposobila) za uresničenje ideje sporazuma.

2. Ali je obstoj bloka sporazuma vsled nastopa Pavla Radiča ogrožen? Ako je, kakaj?

Nastop Pavla Radiča ne more že iz tega razloga pomenjati nevarnost za blok sporazuma, ker je bil ves njegov govor dne 27. marca samo velik plaidoyer (obrambni govor) za idejo sporazuma. Živahno odobravanje, ki ga je ta govor našel pri srbskih demokratih, to potrjuje.

Na hrvatski in slovenski strani je zadovoljstvo bilo dosti manjše, ker se je Pavel Radič v svojih izjavah odpovaldal dosedanjemu strankinemu programu, na kojega mesto pa ni mogel postaviti nič pozitivnega. Posledica je bila, da je v svojem govoru sicer močno povdaruil to, kar je Srbom, Hrvatom in Slovencem skupno, za posebne, docela utemeljene zahteve Slovencev in Hrvatov pa ni imel dovolj besed.

Da je opozicija Radičev govor prav ocenila, dokazuje odmev, ki ga je ta govor našel v taboru centralistov. V taboru samostojnih demokratov je nastal velik krik porogljive veselosti nad brezpogojno kapitulacijo hrvatskih poslancev, katero je treba staviti na račun železne pesti centralizma. Pametnejši radikali so umerili svojo radost ter so s ponudbo Pavla Radiča postopali dilatorično (odložilno) postavljajoč — kajpada ne v poetični obliki — to le zahtevo:

»Ihr aber soll't es mit der Tat bewähren, ob schön Reden schönes Tun gebären.«

Torej čas poskušnje, nekaj noviciat za stranko g. Radiča. Da je s tem nekoliko ogrožena akcija za sporazum, o tem se ne more dvomiti.

3. Ali smatrate, gospod poslanec, kombinacijo RR. kot močno in kot ovirno uresničenje ideje sporazuma?

Odgovor na to vprašanje je deloma že obsežen v tem, kar sem ravno prej rekel. V ostalem pa spominjam na znano načelo: »Qui bene distinguit, bene docet, (kdor dobro razlikuje, dobro poučuje).« Ako bi kombinacija RR. (radikali in Radičeva stranka) nastala iz oportunističnih motivov — pri Radičevih iz ozira na usodo strankinih voditeljev, ki so v ječi, in v svrhu verifikacije vseh mandatov stranke, ki so že podvrženi anketi (preiskavi) —, kar se nikakor ne more smatrati kot absolutno nemogoče, bi se smelo soditi, da je to za uresničenje ideje sporazuma bolj ovirno nego pospeševalno.

Ako pa bi omenovana kombinacija nastala na programatični osnovi, bi omenjena nevarnost bila odstranjena, ker bi poslanci Radičeve stranke za realiza-

cijo programa sporazuma nujno potrebovali pomoč in sodelovanje sovijih dosedanjih zaveznikov v bloku sporazuma. Brez njih bi bili premoči radikalov izročeni na milost in nemilost.

4. Kakšen pomen pripisujete, gospod poslanec, obisku Radiča pri ministrskem predsedniku Pašiću?

Obisk poslanca Radiča pri ministrskem predsedniku Pašiću je po lastni izpovedi obiskovalca bil namenjen protestu proti neprestanemu šikaniranju (nagajanju) njegove stranke, njenih voditeljev in pristav, od strani državnih vlasti. Ali je preko tega bilo govora o kakšnih strankinih ofertih (ponudbah), za koalicijske tvorbe, o tem javnost ni bila obveščena, ne od g. Radiča, ne od g. Pašića. V tem slučaju pa sem mišljenja, da bi se Schillerjeva beseda:

»Was er weise verschweigt, zeigt nur der Meister des Stils.«

ne dala uporabiti za g. Pavla Radiča. Bolj bi bila umestna in primerna za g. Pašića, starega mojstra politike.

Politika praznikovanja.

Po svojem načelu »ima vremena« je speljal Pašić politiko v popolno mrtvilo. Vsa vprašanja, ki so bila in so še na dnevnem redu, so potisnjena daleč v ozadje in bodo čakala na svojo rešitev še po sestanku narodne skupščine ali pa še dalje.

Beograjska »Pravda« piše med drugim, da je Pašić odklonil misel na koncentracijsko vladno, na drugi strani pa hoče s svojo staro metodo pritiskanja in utrujevanja od Radičevcev še iztisniti vse mogoče koncesije. Na ta način se je začel nov boj med Pašićem in Radičem in nova politična igra, v kateri Pašić noče še igrati svojega zadnjega aduta, drži pa čvrsto vse politične postojanke. Sedaj se bo pokazalo, ali hoče Radič udariti zadnjikrat ali pa se pritažiti, kakor da je popolnoma premagan. Novi boj pa je samo igra dveh strank, in vprašanje je, če bo imela država od tega kakšno korist.

Radikali in Radičevci.

Po izjavah iz vodilnih krogov Radičeve stranke so se razgovori med Pašićem in Pavle Radičem vodili na sledeči podlagi:

Da se sestavi koncentracijska vlada kot predhodna vlada, da se preneha z nasilji in vpostavi zakonito stanje, nadalje naj bi se sprejeli najnujnejši zakoni potem bi pa sledile volitve. Pavle Radič je izjavil, da je o svojih korakih obvestil gospoda Davidoviča kot predstavnika bloka narodnega sporazuma. Hotel je obvestiti

tudi g. Korošca in g. Spaho, ki pa sta med tem že odpotovala iz Beograda. Po izjavi g. P. Radiča stoji HSS vdeno v stiku z blokom narodnega sporazuma in ne želi začeti nobene akcije brez sporazuma z blokom. Izjavil je, da bo tudi vse bodoče delo HSS vođeno v skladu z blokom narodnega sporazuma in demokracije.

Iz pisave glavnega radikalkega glasila »Samouprave« je razvidno, da hočejo radikali na vsak način Radičevce odtrgati od bloka narodnega sporazuma in če bi bilo treba tudi od hrvatskih zajedničarjev. Po radikalnih listih se mnogo piše, da hrvatski narod odobrava preokret Radičeve stranke, poleg tega se pa previdno in dobro premišljeno ščuje proti voditeljem Hrvatske zajednice. S tem je začel že Spalajković, ki je s pohvalo Pavle Radiča in dr. Šuperine zvezal grajo dr. Trumbića.

Samostojni demokrati

imajo velik strah pred bodočnostjo, a za sedaj nimajo drugega posla kot zaklinjanje in svarjenje radikalov pred neiskrenostjo Radičevcev. Po svojih listih iznašajo neresnične vesti, kako posamezni hrvatski poslanci po vaseh še vedno agitirajo s starimi gesli ter označujejo svoj preokret kot taktično sredstvo, ali kot navadno prevaro. Radikali se za veliko vnemo svojih vladnih zaveznikov ne zmenijo in na tem, kar bo končno Pašić ukrenil, gotovo ne bo niti trohice priznanja in zahvale za samostojne demokrate.

Politične vesti.

Stjepan Radič o zadnjih dogodkih v parlamentu. Urednik splitskega lista »Nova Doba« je obiskal v soboto Stjepana Radiča v zaporu ter se z njim razgovarjal v prisotnosti preiskovalnega sodnika dr. Körblerja in Pavla Radiča. Stjepan Radič je naročil urédniku, naj sporoči Dalmaciji njegove najlepše pozdrave, o položaju se je pa v glavnem izjavil takole: »Povejte vsem, da vse to, kar se je dogodilo, ni taktika, ampak politika. To ni kako varanje, ampak iskrena želja po sporazumu. Radič tega popolnoma odobram vse, kar se je dogodilo.« — Radič je še s posebnim povdarkom dodal: Vi me razumete! — ter je potem napeljal pogovor na razmere v Dalmaciji.

Parlamentarna anketa za verifikacijo mandatov Radičeve stranke. Kakor znano, so bili ob priliki verifikacije verificirani mandati zajedničarjev in novih HRSS poslancev, drugi mandati Radičeve stranke pa so bili izročeni v pretes posebni parlamentarni anketi. Ta skupščinska anketa še do danes ni pričela z delom in ni zbrala proti neverificiranim mandatov prav nobenega materijala. V političnih krogih se trdi, da ta anketa sploh ne bo pričela z delom, dokler ne bo znana končno veljavna odločitev glavnega odbora Radičeve stranke. Ako bo ta odbor sprejel govor Pavla Radiča, potem se anketa sploh ne bo bavila s preiskavo glede neverificiranih mandatov, ampak bodo ti vsi brez posvetovanja o njihovi veljavnosti potrjeni in priznani.

Radikali in frankovci. Beograjske »Novosti« poročajo, da je spravil frankovce skupaj z radikali znani diplomat Spalajković. Spalajković je priporočil Pašiću, naj za vsak slučaj pritegne k radikalni stranki frankovce, ki danes na Hrvatskem še sicer nimajo politične veljave, a jo lahko dosežejo. Ker je med frankovci dosti bivših uradnikov, menijo radikali, da bi bilo dobro to uradnišтво reaktivirati ter uporabiti v upravni službi mesto ljudi, ki so jih nastavljal samostojni demokrati. Frankovci v upravni službi bi delovali pomirljivo in pri tem tudi širili radikalno stranko. Ker Radičevci nimajo svojega uradniškega kadra, mislijo radikali, da bo vsem ustreženo, če frankovci zasedejo uradna mesta.

Mala antanta. Kot dnevni red sestanka Male antante se je najprej označevalo vprašanje priznanja Rusije, vstop Poljske v Malo antanto in pa vprašanje donavske državne zveze. Govorilo se je tudi o želji Grčije po sprejemu v Malo antanto ter se je konferenca na maj baje samo radi tega odgodila, da se proučijo neki grški predlogi. Te dni je pa priobčil beograjski »Trgovinski glasnik« o konferenci Male antante brzojav iz Bukarešte, ki pravi, da bo na sestanku naš vojni minister predložil obširno in zanimivo poročilo o vojaških problemih, ki se tičejo Male antante. V tem poročilu bo posvečena posebna pozornost bolgarskim vojnim pripravam. — Kakor se je opazilo, je Bolgarska zopet pričela uvajati stalni kader, kar je proti mirovni pogodbi. List naglašja dalje v svoji brzojavki, da ostane Mala antanta pri svoji dosedanjí politiki napram sovjetski Rusiji in da bo imel vsak član Male antante napram Rusiji popolnoma nevezane roke. Brzojavka naglašja dalje, da je zelo važen problem Male antante Madžarska in njena gospodarska obnova. Mala antanta je pripravljena podpirati gospodarski razvoj Madžarske, ne pa njenih vojaških ciljev, katerim se še ni odrekla. Sestanek Male antante se vrši v Bukarešti in ne v Sinaji, kakor se je prvotno poročalo.

Invalidnega zakona menda sploh ne bomo doživeli. Skozi dobo 6 let se pri nas neprestano govori in piše o invalidnem zakonu. Doslej se je še vsaka vlada ukvarjala vsaj na videz s tem zakonom. Vsi mogoči načrti tega zakona so že romali skozi roke raznih strokovnjakov, zakon je že bil pod Davidovičev vladno čisto pripravljen za potrditev od strani skupščine in celo podpisan od kralja, a sedaj javlja Pašić—Pribičevićeva vlada, da izdelujejo invalidni zakon razni strokovnjaki s pomočjo komisije za invalide v ministrstvu za socialno politiko. Ako človek zasleduje porod našega invalidskega zakona, potem mora priznati, da bo ta zakon najbrž sprejet in uzakonjen od naše narodne skupščine tedaj, ki bodo že vsi vojni invalidi pod grudo!

Širite „Našo Stražo“!

Po svetu.

Značilna sodba o Hindenburgovi kandidaturi. Visok in vpliven nemški politik je podal te dni o Hindenburgovi kandidaturi tole značilno sodbo: Postavitev Hindenburga kandidatom za predsedniško mesto, ko se je sam prvotno branil, je zločin nad 78 letnim starcem. Njegovo dosedanje mirno povojno življenje ga je obvarovalo pred usodo Ludendorffa, in mu je osiguralo spoštovanje nemškega naroda daleč preko mej nacionalistov, ki ga smatrajo v tem volilnem boju za predsedniško mesto kot svojo dedščino. Hindenburgova kandidatura je za njega samega osebno velika izguba: ali bo v tem boju podlegel, potem se ga je po nepotrebnem potegnilo v strankarski boj in ga oropalo njegove dostojanstvene slave; in po padcu mu bodo obrnili vsi hrbet. Ali pa bo potem Hindenburga dosežen cilj monarhistov in v tem slučaju bo moral on priseči na ustavo, on Hindenburg, ki se čuti v svoji notranjosti še vedno vezanega po prisegi najvišjemu vojnemu gospodu Viljemu. Tisoče monarhistov bi v slučaju Hindenburgove prisega na ustavo reklo: Te prisega on sam ne smatra kot nekaj resnega. Če bi Hindenburg v slučaju izvolitve nastopil predsedniško mesto in bi izbruhnila prva vladna kriza, bi jej stal nasproti kot popolnoma neizkušen brez pomoči. Ali bi se Hindenburg kot predsednik upal zanikati krivdo Nemčije na svetovni vojni? Ako bi izvedel zahtevano razorožitev, potem bi izgubil pri vseh nemških patrijotih zaupanje. Ako bi razorožitev Nemčije odklonil, potem bo ostalo ozemlje krog Kolina zasledeno. Ali bi se Hindenburg mogel odreči Alzaciji in Lotaringiji? Ostaneta mu dve možnosti: ali razbije vse, kar so dosedanje nemške vlade ustvarile za zopetno povzdigo Nemčije, ali pa bi sam uničil o sebi glas, da je junak po vzgledu Bismarcka. Kdor dviga vojaškega poveljnika na najvišje mesto, ta pripogiba kolena pred vojno, ki je nemškemu narodu utisnila nezastuženi žig. Staremu Hindenburgu kličemo: Tvoji prijatelji te hočejo na večer življenja speljati v novo vojno v vojno proti — lastnemu ljudstvu!

Sestava nove belgijske vlade. Mandat za sestavo nove belgijske vlade je dobil Vandervelde. Poskušal bo sestaviti koalicijsko vlado, če mu ne bo socialdemokratska stranka zabranila, da sprejme ministrsko predsedništvo. Če Vandervelde mandat odkloni, bo poverjena sestava vlade kaki izvenstrankarski osebi. Kot ministrski predsednik se v tem slučaju imenuje bivši predsednik parlamenta Brunet.

Demisija francoske vlade. Dne 10. t. m. je doživela Herriotova vlada v senatu zopet poraz. Senat je razpravljal o zavoženi finančni politiki in izrekel z večino 156 glasov vladi ostro grajo. Takoj po glasovanju v senatu je podal ministrski predsednik Herriot demisijo.

Novi naslednik Herriota. Napake v notranji politiki, zlasti v finančnem in kulturnem pogledu, so povzročile padec dosedanje francoske vlade. Z nepotrebnim kulturnim bojem, z napadi na Vatikan, je Herriot samo olajšal boj opoziciji proti svoji vladi. Opozicija, ki je že dolgo čakala, da si odkrije vlada ranljivo točko, je takoj porabila priliko, ko je Herriot ukinil poslaništvo pri Vatikanu; to je vladne pozicije znatno oslabilo, popolnoma pa ji je izpodbilo tla vprašanje sa-

V petek, 17. aprila t. l. zvečer ob pol osmih bo v dvorani
Zadružne gospodarske banke v Mariboru

koroški večer,

ki ga priredi kot svoj III. prosvetni večer Prosvetna
zveza v Mariboru.

Predava profesor dr. K. Capuder iz Ljubljane.

Krasne skioptične slike, koroške narodne pesmi, glasbene točke!

nacije francoskih financ. Že dolgo časa stoji Francija finančno zelo slabo; boriti se mora zlasti za ravnotežje v proračunu, ker ima ogromne izdatke, dohodki pa niso z njimi v nikakem skladu. Bivše vlade so si pomagale z inflacijo, katero je na skrivaj pričela francoska državna banka. Ko je Herriot skušal inflacijo zavreti z novimi davki ter obtežiti industrijo in trgovino, je napel francoski kapital, ki ima v opoziciji dobrega zaščitnika, vse sile in posrečilo se mu je Herriota prisiliti k demisiji. Kot njegov naslednik se sedaj imenuje ali Briand ali pa Painlevé. Briand je že dolgo znan, kot »človek bodočnosti«, ker se je še skoro pri demisiji vsake povojne vlade imenoval kot njen naslednik. Briand je republikanski socialist in bo moral vlado sestaviti zopet iz vrst sedanje vladne koalicije. Poleg radikalov in republikanskih socialistov bi vstopili v vlado tudi člani Louchetove grupe. Na ta način bi se Briand pomiril s senatom, ki je bil dosedaj v boju proti Herriotu tako neizprosni. Pristati bi moral na nov finančni program, da bi morala vlada na vsak način obdržati zvišanje davkov, ker drugače ne doseže ravnotežja v proračunu. Versko vprašanje bo morala bodoča vlada na vsak način pustiti na miru. Briand je svojčas kot ministrski predsednik sam upostavljal poslaništvo pri Vatikanu, zavedajoč se nevarnosti kulturnega boja. — Briand ni klerikalec, toda njegov argument je bil, da predstavlja Vatikan silo, pred katero se ni mogoče izolirati in zato se je udal. Tudi sedaj je vedno nasprotoval Herriotovim kulturnobojnim načrtom in nedavno je s svojim govorom o vatikanskem poslaništvu izzval v parlamentu pravo senzacijo. — Kriza bo v Franciji sigurno kmalu rešena, kajti če bodo nasprotovali Briandu socialisti, pride na vrsto Painlevé, ki bo sestavil magari samo začasno vlado.

Volitve v sovjetski Rusiji. Dne 7. t. m. so se vršile v Rusiji volitve v moskovske sovjete. Izvoljenih je 2554 komunistov in 1308 nadstrankarskih delegatov. Med izvoljenimi je 933 žen. V starem sovjetu je bilo nadstrankarskih delegatov samo 12 odstotkov, sedaj pa so narastli že na 34 odstotkov. Ker število organiziranih komunistov vedno bolj nazaduje, bodo kmalu dobili tudi nekomunisti v sovjatih več vpliva, nego so ga imeli dosedaj.

Železniška nesreča pri Barceloni. Na železniški progi med Barcelono in Lloria v Španiji se je dogodila strahovita železniška nesreča. Pri vlakcu, ki je vozil na progi s hitrostjo 110 km, so odpovedale zavore, ko je drvel po strmini. Vsled velikanske hitrosti so tračnice popustile in celokupni vlak se je prevrnil v globok jarek. Učinek katastrofe je bil strahovit. Vsi vagoni so se razbili in vneli. Pod razbitimi vagoni je obležalo 26 mrtvih potnikov, 125 pa je bilo težko ranjenih. Večina mrtvecev je zgorela.

Vulkanski izbruh v Mehiki. V okolici mesta Sombrefa so začeli bruhati vulkani. Mesto šteje 10.000 prebivalcev. Vulkanski izbruh je mesto popolnoma uničil. Vulkani so iz žrela metali kamenje in po hribu proti mestu se je valil mogočen tok lave. Ob izbruhu katastrofe je nastala v mestu velika panika. Hiše so postale mahoma žrtev silovitega požarja. V nekaj urah je postalo mesto popolna razvalina. Niti ena hiša ni ostala nepoškodovana. Sto in sto ljudi je lava zagrebala, drugi so našli smrt v silovitem požaru. Natančno število človeških žrtev ni znano. Toliko je gotovo, da se je od 10.800 prebivalcev rešilo le nekaj sto in še ti so težko ranjeni. Ko je delovanje vulkanov nekoliko ponehalo, se je pričela rešila akcija iz bližnjih mest Duranga in Zacatecas. Mesto je bilo ustanovljeno leta 1570 in leži 2500 m nad morjem ob vznožju srebra bogate gore Cero-sa. Mesto je popolnoma uničeno.

Dnevne novice.

Doslednost, ki je vredna samo dr. Pivka! Smo že beležili v našem listu, kako je dokazal g. Pivko že koj pri prvih nastopih v skupščini svojo nedoslednost s tem, ko je z ovaduvstvom in že davno od staroliberalcev obglodano farovski gonjo nastopal proti verifikaciji štajerskih SLS mandatov, a je pozneje v plenumu parlamenta glasoval — za! Druga — Pivka vredna nedoslednost je ta, da je v Beogradu za navdušenjem glasoval za dvanajstine ter nova davčna bremena, sedaj pa sklicuje za belo nedeljo v Zalec protestni shod proti previsokemu — novemu obdavčenju slovenskih davkoplačevalcev. To je ravno ona, poleg nasilja najogabnejša policajdemokratska politika, da so v Beogradu iz klečeplaznosti pred Pašičem za popolno izmozgavanje Slovenije, doma bi se pa radi kazali pred javnostjo kot bojevnik proti temu, kar so ji naložili s svojim glasovanjem že onemogloemu slovenskemu davkoplačevalcu. Dr. Pivku je kot profesorju verjela njegovo carzansko laži junaštvo in delo za Jugoslavijo med Italijani samo naivna šolska mladost, a njegovo glasovanje za novo davčno obremenitev vseh slojev v Sloveniji in njegov nastop proti tem bremenom doma med volilci bodo naivnosti odrasli Slovenci sprejeli malo drugače kakor pa njegovo carzanstvo! G. Pivko ni več profesor, ko je lahko farbal pokorno deco z bajkami, ampak poslanec in je kot tak tudi odgovoren za svoje protiljudsko delovanje v narodni skupščini.

Radi službene potrebe. Proti koncu velikega tedna je dobil g. profesor Mlakar v Ptuj od prosvetnega ministra dekret, ki mu velevala, da mora takoj zapustiti ptujsko gimnazijo in oditi odmah iz službene potrebe v Prokuplje (malenkostno mestce s 6 tisoč prebivalci — južno od Niša.) Profesor Mlakar je že tri leta defi-

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

Nekoliko uvoda o pozorišču in pisatelju.

Ce se iz Gornje Italije iz Milana peljemo proti severu, imamo pred seboj t. zv. Luganske Alpe s tremi jezери: Lago di Como (je na vzhodu), Lago Maggiore (na zapadu teh Alp), v sredi med njima je pa Lago Lugano. Lugansko jezero, na čigar bregovih se vrši naš roman. To jezero ni tako pregledno, kakor n. pr. Blejsko, ampak se na treh krajih daleč zajeda med gorovje. Na severni obali stoji mesto Cressogno, v njega bližini (ob jezeru) vila stare graščakinje (markize) Ursule Maironi, skope vdove, kjer se odigrava velik del dejanja. Ne daleč od Cressogna se nahaja Castello in Valsolda, tudi važno mestce v naši povesti. Manjši kraji ob severni obali so še: Albogasio, Casarico, Oria, Puria, Caravina, S. Mametta . . . , ki igrajo večjo ali manjšo vlogo v romanu. Jezero slovi zaradi millega podnebja in je sedaj priljubljeno letovišče. Največji kraj je Lugano (zapadno od Cressogna), ki pa nima z našim romanom nič opraviti. Čez jezero gre meja med Italijo in Švico. Lugano je v Švici. (Med svetovno vojno so poročila o bitkah z Italijo prihajala v Avstrijo največ iz Lugana. Slovenci so o tistih poročilih trdili, da so bila izvečine zlagana ali kakor so rekli — zlugana.)

V kateri čas nas vodi naš roman? V l. 1851., tri leta po vihnem letu 1848. Nad vsemi tistimi kraji, t. je. nad vso Gornjo Italijo, Lombardijo (razen Piemonta s Turinom) je vladala bivša Avstrija s svojim absolutizmom in nemškim centralizmom. Italijani v onih krajih so bili leta 1848 upali, da bodo rešeni avstrijskega jarma, toda za enkrat se ni bilo nič. In tako vidimo, da se osebe, ki v romanu nastopajo, dele v dve stranki: ena (aristokrati, nekateri uradniki, tudi nekaj duhovščine) drži z Avstrijo, druga (mlajši), domoljub, drže z Italijo in gledajo čez mejo v Piemont, v Turin, kjer je bila takrat prestolnica vladarske rodbine Savojske. To je politično ozadje romana. V ospredju pa stoji zgodba mladega Franja Maironi, vnuka Ursulinega. Ker je zgodba par ljudi nekaj majhnega napram zgodovini celega naroda, zato jo pisatelj imenuje »mali svet« ali »malo življenje«, in ker so bile tiste osebe leta 1896, ko je roman prišel na sve-

tlo, že zelo stare ali pa že mrtve, jo pisatelj zove »Mali svet naših očetov« (Il piccolo mondo antico).

Kdo je bil Antonio Fogazzaro? Rojen je bil dne 25. marca 1842 v Vicenzi (na Beneškem). Njegov oče Mariano Fogazzaro, zelo izobražen mož, je bil italijanski domoljub in je leta 1848. branil Vicenzo pred Avstriji; mati pa je pripravljala obveze za ranjence. Antonio, ki je bil takrat šestleten deček, je dobil iz tistega leta najmočnejše vtise v svojo mlado dušo, ki jih ni več pozabil. Poleg ljubezni do Italije pa sta oče in mati dečku vcepila v nežnih letih tudi globoko vernost, veselje do prirode, glasbe in lepega slovstva. Prekrasno slika n. pr. v našem romanu prizore iz narave okrog jezera o raznih prilikah, ob viharjih kakor ob lepih solnčnih dnevih. Oče je sam bil kos pesnika. Blagodejen vpliv na dečka je imel tudi stric, duhovnik. Ko je leta 1859. Napoleon III. Benečane, upajoče, da se združijo s Piemontom, z mirom v Villafranchi prevaral, se je Mariano Fogazzaro z vso rodbino preselil v Turin, kjer se je mladi Antonio v družbi najboljših mož razvil v ognjevitega domoljuba.

Pisateljstvo je začel Fogazzaro leta 1874. Njegov prvi roman je bil »Malombra«, ki ga je pisal šest let in obelodanil 1881. Zaslovel je potem drugi roman »Daniele Cortis«, v katerem so sodobniki spoznali avtoportret pisateljev. Za romanom, ki ga sedaj prinašamo v prevodu in ga je F. pisal deset let, je leta 1901 spisal »Il piccolo mondo moderno«. Kot člen trilogije je leta 1905 izšel »Il Santo« (Svetnik), o katerem se je toliko pisalo. Zadnji njegov roman »Leila« je izšel leta 1910.

Dve ideji prevečata njegove spise: ljubezen do domovine in do katoliške vere. To vidimo tudi na glavnem junaku našega romana: zaradi svoje globoke vernosti pride celo navzkriž s svojo ženo, ki je sicer plemenita ženska, a vsled vzgoje v verskem oziru syobodomiselka. Iz vsega pa vidimo, da pisatelj drži s Franjem.

Ko je v letih 1880—1890 tudi v Italiji začel pihati duh francoskega naturalista E. Zole, ni šel Fogazzaro za njim, ampak je stopal po stopinjah največjega italijanskega pripovednika Aleksandra Manzoni-ja, ki je bil kot romantik odločen zagovornik katoliškega svetovnega nazora tudi v slovstvu. Za Manzoni-jem je pa vprav Fogazzaro drugi najslavnejši romanopisec Italije in pričujoči roman je njegovo najboljšo delo.

Antonio Fogazzaro je umrl dne 7. marca 1911 v svojem rojstvenem mestu Vicenzi. Škof Bonomelli, njegov ve-

liki prijatelj, mu je podelil zadnjo tolažbo sv. vere, katere je pisatelj tako zelo ljubil. Ob njegovem odru ni žalovala samo Italija. Plemenite ideje njegovih romanov bodo gotovo še dolgo dvigala naša srca kvišku k večnim vzorom.

Pripomba. Glede pisave lastnih imen hodimo neko srednjo pot; mnogo imen smo ohranili kar v prvotni ital. obliki, pripominjamo pa, da se it. c pred a, o, u in pred soglasniki izgovori kot naš k (Casarico, Carabelli, Cressogno, Caravina, monte Caprin . . . se torej izgovori kot: Kazariko, Karabeli, Kresonjo itd); gja se izgovori kot dža (Giacomo t. j. Jakob izg. Džakomo). Glavni junak se zove don Franco (izg. Franko) t. j. gospod Franc.

PRVI DEL.

Prvo poglavje.

Rižoto z gobami.

Mrzel veter je pihal čez jezero, kakor bi hotel s svojo besnostjo razgnati sive oblake, z vso težo viseče nad temnimi gorskimi vrhovi. In res ni še deževalo, ko sta gospod in gospa Pasotti prispela z Zgornjega Abogasia v Casarico. Grmeč so butali valovi ob obrežje, premetavali privezane čolne, tuintam so brizgnile bele pene celo na nasprotni strmi breg gore Doi. Tam na zapadu pa, na koncu jezera, se je zasvetilo, prvi znak, da bo veter utihnil in se valovi umirili. Izza temne Monte Caprine pa se je začelo kaditi od dežja. Gospod Pasotti, v črnem fraku, s svetlim cilindrom na glavi in z debelo bambusovo palico v roki, je nemirno stopical na obrežju goriindoli, se oziral semintja, jezno tolkel s palico ob tla, klical bodarja, ki se nikakor ni hotel prikazati, ter ga zmerjal z oslom.

Črna barčica z rdečimi blazinami, z belo platneno streho, s povprek postavljenim premakljivim sedežem, rabljenim le v paradi, z vesloma, na krmi nataknenima in prekrižanima, se je borila z valovi, ki so jo premetavali med dvema velikima barkama, naloženima s premogom in se komaj zibajočima.

»Pinč!« je vpil Pasotti, cimdalje bolj razjarjen. »Pinč!

nitiven, ima ženo in otroke, je izboren profesor in njegov edini greh je ta, da je pristaš SLS. Kedo je izposloval Mlakarjevo premostitev? Ptujski policajdemo-kratje in dr. Pivko. Pivku se je Mlakar zameril radi tega, ker je bil po vladni odločitvi pri zadnjih volitvah volilni komisar v Pivkovi domači občini, kjer je pričakoval carzanski junak 40 glasov, a jih je dobil samo 14. Napram Mlakarju se je pokazal Pivko v luči pravega carzanca. Ubogi Mlakar je dobil dekret tik pred prazniki, kojih se veselil vsak krščanski družinski oče. Čez dobro 2 meseca bodo velike počitnice in tedaj bi bili lahko Mlakarja premestili iz službene potrebe, a ne sedaj pred prazniki malo pred sklepom šolskega leta in to radi tega, da bo maščevanje nad nedolžnim družin-skim očetom pobarvano prav s pristno policajdemokrat-sko maščevalnostjo. Pivko se bo seve skušal oprati kriv-de za Mlakarjevo premostitev, a ne bo šlo, ker je kot bel dan vidno, da gre pri Mlakarju samo za maščevanje od strani Jerjavovcev, ki uganjajo vse protizakonitosti ter nasilja pod (pekleno hudobnim) izgovorom: iz službene potrebe. Pivko in njegova družba si naj dobro zapomni, da pride tudi za njo enkrat — službena po-treba!

Mariborska davčna oblast in čudno reševanje rekurzov. Davkoplačevalci, ki so proti previsoki dohodnini vložili priziv, dobivajo pozive na oblastvo. Ko pridejo tje, jih uradnika gg. A. in D. nagovarjata, naj rekurze umaknejo, »ker itak ne bo nič pomagalo.« Mnogi se dajo tako prego-voriti. Znani so nam slučajji, da se tako postopa celo z ob-dačenci, katerim je toča leta 1923 in 1924 ugonobila ve-čino pridelkov. Pavšalno se odstranjujejo rekurzi, četudi bi se jih moralo po natančnem študiju ugodno rešiti. Pri-zadeti so plačali koleke 20, oziroma 25 din. na rekurz in sedaj je še ta denar zavružen. Tako postopanje je proti za-konu. Rekurz se naj rešuje pravilno. Nihče nima pravice nagovarjati davkoplačevalce, da umaknejo priziv. Treba bo v tej zadevi informirati finančno delegacijo.

Pozor pred ovaduh! Pred mariborskim sodiščem je padla te dni še druga kruta obsodba po § 93 srbskega ka-zenskega zakona (razžaljenje veličanstva) na — triletno ječo. Tokrat je bil obsojen invalid Ludovik Černelšek iz obče spoštovane hiše in rodbine na Ptujski gori. Ob volitvah se je dal zapeljati v neko politično debato in kar je na splošno rekel o monarhih, je znani izjivač in razgrajča me-dicinec Peče ovdil tako kot bi bilo izrečeno in mišljeno »našem vladarju. Na podlagi Pečejeve ovadbe je bila iz-rečena obsodba. Tudi pri enaki obsodbi par tednov poprej so se udeležili splošno znani temni tipi kot ovaduh! ter prevpili poštene ljudi, ki so pričali, da stvar ni bila tako mišljena in izrečena. Podli ovaduh! izjavijo in zapeljujejo ljudi k političnim debatam, potem pa ovajajo popačene in krivo tolmačene besede svojih žrtev.

Vseučiliški zakon. V Beogradu je po naročilu pro-svetnega ministrstva 14 dni zborovala posebna komisija za končno redukcijo vseučiliškega zakona, veljavnega za vse univerze v državi. V komisiji so sodelovali na-slednji vseučiliški profesorji: Svetolik Radovanović in Stanoje Stanojevič (Beograd), M. Kostrenčič in J. Belo-brk (Zagreb), M. Dolenc in F. Grivec (Ljubljana); pred-sednik je bil univ. profesor Bogdan Gavrilović, pred-sednik prosvetnega odbora. Prvi načrt skupnega vse-učiliškega zakona je bil prirejel že leta 1921. Ker pa za-kon doslej še ni prišel na dnevni red narodne skupščine, je bilo treba besedilo zakona pregledati in predelati z

Odgovor je bilo samo enakomerno, neprestano bu-tanje valov ob obrežje in zadevanje bark med seboj. Človek bi bil mislil, da ni žive duše v vsem Casaricu. Samo star, slaboten glas, sličen globokemu glasu člo-veka, ki govori s trebuhom, je stokal iz temnega, pokri-tega hodnika:

»Pojdiva peš! Pojdiva peš!»

Končno se je prikazal Pinč tam od San Mamette.

»Brž!« mu je mignil Pasotti z roko. Pinč je začel teči.

»Bedak!« je vpil Pasotti. »Niso ti dali zaman pas-jega priimka.«

»Pojdiva peš, Pasotti!«, je stokal slabotni glas. »Poj-diva peš!»

Pasotti se je še nekaj hudoval nad brodarjem, ki je v naglici odvezaval verigo svoje barčice od rinke, pri-rjane na bregu. Nato pa se je zapovedajoče obrnil proti hodniku in nekomu namignil, naj pride.

»Pojdiva peš, Pasotti!« je zopet zastokal glas.

Skomignil je z rameni, oblastno zamahnil z roko in stopil proti barčici.

Tedaj se je prikazala izpod hodnika stara gospa. Njeno suho telo je bilo zavito v indijski ogrinjač, iz-pod katerega je padalo črno, svileno krilo, na glavi je imela gosposki klobuk, ki je bil pretirano visok ter okrašen z rumenimi rožami in črnimi čipkami. Dva črna kodra sta ji obrobila obraz, poln gub, iz katerega je sijalo dvojje velikih oči, prijaznih in meglenih; široko zgornjo ustnico so ji pokrivali lahni brčici.

»O, Pinč«, je dejala, skrbno zlagajoč rumene roka-vice; pri tem je obstala na bregu in sočutno gledala bro-darja. »Ali naj se res prepeljemo ob takem jezeru?»

Soprog je še bolj zapovedajoče zamahnil in pogle-dal še osornije. Revica je brez besedice šla doli do bar-čice, v katero ji je — vsej tresoč se — soprog pomagal.

(Dalje prihodnjic).

ozirom na nove razmere in z ozirom na zakon v držav-nih uradnikih. Pričakuje se, da bo zakon v kratkem predložen narodni skupščini in da stopil v veljavo že 1. oktobra t. l. Ko bo skupščina sprejela ta zakon, po-tem se bo končno določilo tudi besedilo univerzitetne uredbe in fakultetskih uredb, ki so bile sporazumno se-stavljene že pred 4 leti. Novi vseučiliški zakon, sestav-ljen po kolegijalnem sodelovanju vseh treh univerz v naši kraljevini, bo ugodno pospeševal napredek naše znanosti, ako bodo merodajni krogi pokazali zadosti razumevanja za predloženi načrt.

Tragedija v Ribnici na Pohorju. V lepi mesečni noči od srede na četrtek dne 8. t. m. na 9. se je doigra-la v Ribnici na Pohorju tragedija, kakor je ljudje še ne pomnijo v tem kraju. Mlada učiteljica Asta Verencak se je pripeljala s četrim vlakom do Brezno—Ribnice. Od imenovane postaje se je napotila v Ribnico, kjer je obiskala grob svoje rajne matere. Mlada učiteljica je koprnela v svojem življenju po idealu, ki ga ni mogla doseči. Usodepolna noč za mlado dekle je minula. Na veliki četrtek, ko je odzvonil mežnar jutranjico, je na-šel v kapelici tik pokopališča žrtev spečo na tleh, ki se ni prebudila več. Oblast je konstatirala, da si je končala življenje z zastrupljenjem. V mrličevi bližini so našli pismo, v katerem tolaži rajna sorodnike, da ji naj ne zamerijo tega groznega čina. V pismu pravi, da ni našla sreče in pravega prijateljstva v svojem kratkem življenju; — edino eden ideal živi, ki pa ga ne more do-seči. Kakor lavina drvim proti koncu, pravi, tega pa se ne morem otresti, ne obvarovati. Na koncu pisma prosi sorodnike, da jo naj pozabijo, njo nesrečnico in jo iz-brišejo iz spomina.

Policijska samovolja. V Bihaču je bil po dolgih mescih izpuščen iz zapore zemljoradniški narodni poslanec Čeda Kokanović. Veliki župan pa s sodnijskim odlokom ni bil zadovoljen in je hotel poslanca internirati. Poslanec Koka-nović je vedel, kaj ga čaka in se je še pravočasno umaknil v neko vas. To je že ponovni slučaj, da sodnija poslance izpušča, policija pa na svojo roko zapira. Prvi slučaj je bil leta 1921 s komunističnim poslancem Pavle Žižičem iz Črnogore. Pavle Žižič je bil poprej učitelj ter zelo popular-na in čislana oseba v Črnigori. Med avstrijsko okupacijo je bil interniran kot nacionalist. Ko so po obznani začeli za-pirati komunistične poslance, je sodišče v Beogradu izja-vilo, da ni nobenega povoda za zasledovanje poslanca Ži-žiča. Poslanec potuje mirno domov, a ko vidi, da ga pred pragom čakajo domači policaji kot samovoljna sila nad zakonom, zbeži v gozd med komite.

Skandali v upravi sarajevske občine. V Sarajevu se vrši proces proti uradnikom mestne hranilnice, ki so obtoženi poneverbe. Prokurist Dufek je skupaj s par to-variši poveril tekom nekaj let okrog pol milijona din-arjev. Proces ja razkril naravnost škandalozno korup-cijo občine. Uradništvo je službo smatralo samo za si-nekuro in gledalo, da čim več zasluži z raznimi nedo-voljenimi manipulacijami. Vladni komisar, ki upravlja občino mesto župana in občinskega sveta, se za upra-vno mesta sploh ne briga ter jo prepušča uradnikom. V afero mestne hranilnice je poleg obtoženih uradnikov zapletenih več radikalskih veljakov, ki izrabljajo ob-činsko upravo s pomočjo komisarja v svoje namene. Ker vsled take uprave občina vedno bolj propada, za-hteva večina prebivalstva, da se napravi v občinskem gospodarstvu končno red. Ker bi pa mestna uprava po-polnoma funkcionirala le, če bi prevzel gospodarstvo občine v roke od ljudstva izvoljeni župan z občinskim svetom, se temu protivijo radikali, ker bi potem izgubili veljavo in moč, katero sedaj imajo, ko je vladni ob-činski komisar samo njihovo orodje.

Krvava bitka na veliki teden v cerkvi. Dalmatinci imajo prazno vero, češ, da se mora ravno veliki teden napiti vina, ki se takoj po zavžitju spremeni v čisto kri. V selu Drešnice pri Makarski je ta prazna vera povzročila pravo krvavo bitko v cerkvi. Ravnokar omenjeno selo nima svo-jega lastnega župnika, ampak je prišel duhovnik iz Igrene, da obavi obrede velikega tedna. Pijani Dalmatinci so se ob tej priliki začeli v svetišču med seboj kregati in kreg se je kmalu pretvoril v pretep. Seljaki so se porazdelili na dve fronti in začel se je boj z deli klopi, svečniki in drugimi predmeti, ki so jim v cerkvi prišli v roke. Župnik se je zbal, da mu ne bi priletelo kaj preveč trdega v glavo in je po-begnul izpred oltarja. Končno so izvlekli podivjani in pi-jani kmetje še nože in eden od pretepačev je obležal radi ran od noža mrtev.

Izgon tujezemskih delavcev. Minister za socialno politiko je izdal odredbo, da se morajo izseliti v dolo-čenem roku iz države vsi tujezemski delavci. Izvzeti so samo obrati, kjer za dotično stroko ni domačih kvali-ficiranih delavcev. Proti tej odredbi so protestirali ne-kateri zastopniki tujih držav v Beogradu. Prosili so ministra, da naj podaljša rok izselitve, če odredbe ne prekliče.

Pravkar izišla in težko pričakovana knjiga!

Rudolf Badjura: Pohorje.

Praktični vodnik po Pohorju, Kozjaku, Plešivcu, po Drav-ski, Mislinjski, Mežiški, Dravinjski dolini in drugih krajih v Podravju. 124 strani, 19 slik, 3 zemljevidi (pregledna karta Slovenije, talni acrt Maribora, generala karta Podravja). Cena za vezan izvod 40 din., s poštnino 1 din., priporočeno 3 din. več. Naroča se pri založniku, v knjigarni

Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg d. z o. z.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16.

Poziv k glavnim naborom češkoslovaških državlja-nov v Sloveniji in Prekmurju. Dne 22. in 23. aprila 1925 se vrše glavni redni nabori letnikov 1903, 1904, in 1905 v prostorih konzulata češkoslovaške republike v Ljub-ljani, Breg 8-I, in sicer: Dne 22. aprila 1925 za vse češkoslov. državljane rojene v letih 1903, 1904 in 1905, stanujoče v področju oblasti ljubljanskega velikega žu-pana in dne 23. aprila 1925 za one, ki prebivajo v pod-ročju oblasti mariborskega velikega župana. Vsak na-bornik se mora izkazati z rednim potnim listom ali do-moynico ter primesti s seboj 40 D kot pristojbino za zdravniški pregled. Naborom se morajo odzvati tudi vsi oni letniki 1898—1902, ki do sedaj naborni dolžno-sti iz kateregakoli vzroka niso zadostili. Zoper vsakogar, ki se ne odzove temu pozivu ter ne zadosti svoji nabor-ni obveznosti se bode kazensko postopalo v smislu brambnega zakona. Zdravniški pregled se vrši vsako-krat od deveti uri zjutraj.

Iz Maribora.

Shod Slovenske ljudske stranke za mesto Maribor se vrši prihodnji ponedeljek, dne 20. aprila, v dvorani Gospo-darsko-zadružne banke. Začetek ob 7. uri zvečer. O poli-tičnem položaju poročata dva narodna poslanca.

Občni zbori okrajnih organizacij SLS za vseh pet okra-jev mesta Maribor se vršijo po tem-le redu: za V. okraj v sredo, dne 22. aprila pri Nendlu, za I. in IV. okraj v četr-tek, dne 23. aprila v društveni sobi, za II. in III. okraj v petek, dne 24. aprila pri Puntigamu. Začetek vselej ob 7. uri zvečer. Prosimo predsednike, odbornike in zaupnike, da o občnih zboreh obvestijo vse somišljenike!

P. Pavel Potočnik, znan organizator mladine, slavi da-nes 20letnico mašniškega posvečevanja.

Mariborski stolpi čuvaj umrl. Na velikonočno nedeljo je izgubil Maribor zopet neke vrste znamenitost: umrl je stari čuvaj v stolpu stolne cerkve Peter Weis. Rajni Weis je opravljal svojo težavno službo nad 18 let skupaj s svojo ženo Jožefo, ki je umrla letos dne 17. marca. Doma sta bila oba iz Gornje Radgone. Javil je nešteto požarov v mestu in okolici požarni brambi ter preprečil na ta način mnoge velike katastrofe. Poleg opazovalne službe je bil tudi zvonar v stolni cerkvi. Zanimivo je, da so proti koncu lanskega leta njemu in njegovi ženi oči popolnoma opeša-le, tako da sta oba istočasno oslepele. Ker sta radi tega postala nesposobna za nadaljnjo vršitev službe, sta se mo-rala iz stolpa izseliti in do smrti je skrbela za nju mestna občina. Kot naslednik starega Weisa je prevzela službo čuvaja na stolpu njegova sinaha; pomagajo ji pri opazova-nju še dve ženski, tako da je sedaj izročena varnost mesta Maribora pred požarom samo ženskim čuvajem.

Komorni koncert priredi v soboto, 18. t. m. v ka-zinski dvorani Ljudska univerza. V inozemstvu že pri-znani Michel-kvartet iz Avstrije bode v korist Ljudske univerze sviral glasbe Haydna in Dvoraka. Razentega se bo prednašala točka domačina komponista Schön-herrja jun. — Z ozirom na dobrodelnii namen in iz-redni užitek, ki ga nudi komorna glasba, se vabijo vsi prijatelji glasbe, da se koncerta udeležijo. Pred koncertom bo v kratkem uvodu prof. Druzovič predaval o pomenu komorne glasbe. — Vstopnina nizka. — Predprodaja vstopnic pri Höferju in Zlati Brišnik.

Narodno gledališče. Repertoar: Danes, 15. aprila za-prto. Četrtek, 16. aprila »Scampolo« ob. D (kuponi).

Gostovanje ljubljanskega baleta na mariborskem odru. Koncem tega tedna gostuje na našem odru ves baletni ensemble ljubljanske opere pod vodstvom ba-letnega mojstra g. Trobiša. Spored bo obsegal zanimivo mimodramo v sedmih slikah »Smrtna tarantela«. Poleg »Smrtne tarantele« je na sporedu še deset drugih prvo-vrstnih baletnih točk. Vprizoritve »Smrtne tarantele« v prošli sezoni v ljubljanski operi je dosegla prvovrsten uspeh. Dvoje slik o vprizoritvi »Smrtne tarantele« je iz-stavljenih v oknih kavarne »Central« v Gosposki ulici.

Koroški večer. V petek, 17. aprila t. l. ob pol osmih zvečer priredi Prosvetna zveza v Mariboru koroški ve-čer kot svoj III. prosvetni večer. Na dnevnem redu je predavanje s krasnimi skioptičnimi slikami iz naše ne-zabne Koroške. Predava gospod profesor dr. K. Capuder iz Ljubljane. Poleg predavanja so na dnevnem redu lepe glasbene točke in petje koroških narodnih pesmi. Vstop-nina nizka, vstopnice se dobijo zvečer pred prireditvijo. Prosimo obilne in točne udeležbe!

Knjige Matice Hrvatske za to leto so izšle in se bodo v najkrajšem času dobile pri poverjeniku prof. Iv. Fa-va, realka, Maribor. Člani dobe za 60 D pet knjig, in sicer: 1. Gjolski: Dolazak Hrvata, historična novela; 2. Domjanič: Izbrane pjesme; 3. Kassowitz-Cvijić: F. Z. Kuhač, monografija; 4. Ladanjski: Iz liječnikove duše, črtice; 5. A. Muradbegović: Haremske novele. Zakladni-ki dobe te knjige za 40 D. Izredno so izšle sledeče: Vj. Novak: Izbrane pripovjesti 45 D; Shakespeare: Oluja 20 D; dr. Musić: Hrvatsko slovenski riječnik 12 D. — Vezava za vsako knjigo 16 D. — Obično se dobe vezane. Prijave sprejema ustno in pismeno poverjenik (drž. re-alka).

Prvo profesionalno nogometno moštvo v Mariboru. Našim domačim klubom »Maribor« in »Rapid« se je po-srečilo pridobiti za dve tekmi dunajske profesionalce S. K. »O s t m a r k.« Danes v sredo igra »Ostmark« proti »Rapi-du«, jutri v četrtek pa proti »Mariboru.« Tekmi se vršita v Ljudskem vrtu na igrišču SSK »Maribor.« Začetek obo-dni ob 17. uri. Ti tekmi bodo za našo publiko sigurno sen-zacija in se pričakuje dober obisk.

Dne 18. t. m. se vrši občni zbor podpornega društva za izpuščene kaznjence ob 17. uri v tukajšnji moški kaz-nilnici. Dnevni red: Poročilo podpredsednika, poročilo

odbora in preglednikov, Volitev delnega novega odbora, slučajnosti.

Podružnica Maribor Udruženja vojnih invalidov, poročila, da je na predlog podružniškega odbora podelil izvršilni odbor v Ljubljani v prvem četrtletju 1925 naslednjim revnim in podpore potrebnim članom in članicam denarne podpore: Kolenc Jožef, Maribor, 1000 din.; Čerpes Miha, Maribor, 300 din.; Mlinarič F., Bresternica, 300 din.; F. Čergulj, Maribor, 250 din.; Breg M., Meljski hrib, 250 din. Za Veliko noč pa so prejeli Standeker K., Maribor, 300 D., Pleteršič Ivan, 250 din. in Baller Josip, Maribor, 200 din. Podružniški odbor pa je za velikonočne praznike obdaroval več revnih članov in članic z denarnimi podporami in v živilih.

Književnost.

Kratek dodatek k moji kritiki od 10. aprila. Pisal sem v Rim in se obrnil na odlično biblično mesto s vprašanjem, kaj je s tistimi novimi načeli v prevajanju izvirnega teksta, na katere se tako radi sklicujejo ljubljanski gg. prelagatelji? Dobil sem tale odgovor (seveda v prevodu): Res je, da je sv. oficij sedaj dovolil, izdelati prevode in lingua vulgaris (v domačem jeziku) po hebrejskem in grškem tekstu. Nikakor pa neče sv. stolica s tem dovoljenjem reči, da je tak prevod radi tega idealen. Mnogi novejši eksegetje prezrejo navadno neko zelo važno točko. Ta tekst, ki ga imamo sedaj pred seboj v hebrejskih in grških rokopisih, ni prvotni ali pratekst, ampak le ena oblika prateksta; druga oblika se nahaja v starih prevodih in citatih sv. očetov. Zato ni prevajanje hebr. in gršk. teksta nič idealnega, četudi je Cerkev to dovolila. Od vseh filozofov priznajo pravilo je, da mora biti prevod kolikor mogoče točen (fidelis). Nekateri novejši prevodi so parafraze. N. pr. tudi krasen nemški prevod P. Konstantina Rösch-a, pravzaprav ni prevod, ampak parafraza, kar so mu očitali tudi njegovi najboljši prijatelji. V svoje opravičenje navajajo te vrste prelagatelji dva vzroka: 1. da hočejo imeti lep in jasen prevod in 2. da hočejo prikriti taka mesta, po katerih bi se lahko kdo pohujšal. Ali je to sploh mogoče izvesti v Starem Zakonu? Ampak glavno je tole: 1. Strogo se držati starih katoliških načel in 2. izvrševati splošno zahtevo vseh filozofov: Versio (prevod) sit fidelis.

Josip Židanšek.

Vodnik po Sloveniji. Vljudo prosimo vse znane in neznane rodoljube po mestih in po deželi, ki bi mi hoteli iti na roko pri izpolnjenju mojih vodnikov Slovenija (Vodič kroz Jugoslovenske alpe) in Pohorje, da mi blagovolijo vpslati svoje naslove. Vsak sotrudenik prejme nato po en list iz imenovanih vodnikov za dotični kraj ali izlet, ki ga dobro pozna, in 1 tiskano navodilo, kako naj se pripravlja, da bo delo enotno in pravilno opravljeno ter bodo vodniki v novih izdajah vsestransko izpopolnjeni v splošno korist vseh potnikov. Rud. Badjura, Ljubljana, Marmontova ulica 18.

Opozorjamo na današnji oglas novoizšle knjige Rud. Badjura: Pohorje.

Vinarstvo. V založbi Cirilove tiskarne v Mariboru je izšla knjiga »Vinarstvo«, katero je priredil po prvem delu knjige »Vinarstvo in kletarstvo« Franca Zweiflerja direktor Andrej Žmavc, ravnatelj državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Oktav, VIII in 208 strani, 188 podob. Cena v platnu vezani knjigi brez poštnine 66 din., s poštnino 68 din.

LISTEK.

Slike iz Balkana.

(Dalje.)

Junaki o poeziji in gledališču.

Ob otvoritve neke skupščinske seje se poslanec Nikola Milošev za važno in nujno takole oglasi:

»Prosim vas, gospodje in bratje, da me poslušate in podpirate v sledeči važni zadevi. Najprej vprašam vladno, če ji je poznana velika krivica, ki se godi mnogim junaškim družinam in hišam tu v Črni gori.«

Notranji minister: »Kaka krivica meni ni znana in zato prosim poslanca, da mi stvar razjasni.«

Poslanec Milošev nadaljuje: »Kaj se boš tako nevednega delal! Krivica se godi, pa še kakšna! Evo, stvar je taka: Neki vojni glavar, kliče se Djordje Dragović, je zbral po Črni gori neke junaške pesmi o turških bojih. V teh pesmih se mnogo govori o junaštvu, a o pravih junakih, ki jih mi vsi poznamo, ni niti besede. To je krivica in jaz pozivam, da vstanemo na glasovanje proti Djordju. Sablja in grb naj se mu vzame, ministri pa naj nekaj ukrenejo, da se v bodoče ne bodo delale pesmi, ki niso prave.«

Poslanci predlagajo razne kazni za pesnika Djordja, posebno ogorčen je pa poslanec Mujo Vlubović, češ, zakaj ni Djordje prinesel svojih spevov najprej v skupščino, da se po redu in pravici glasuje, kaj in kako se naj poje.

Poslanec Čelebić: »Poleg Djordja so še pa drugi, ki delajo in pojejo krive pesmi. Že tu na Cetinju je neki spak Mičun Pavičević (kljub »strokovnjaški« kritiki junakov je pesnik Mičun M. Pavičević l. 1903 izdal svojo pesniško zbirko »Brdjanke«), ki dela pesmi brez dovoljenja oblasti. Take ljudi je treba strogo prijeti, mi pa glasujemo proti petju in pisanju, ki ni v redu in po pravici.«

Pero Vučković, minister prosvete: »Gospodje poslanci ne razumejo načina in vrste poezije. Zato — —«

»Kaj praviš? Mi, da ne razumemo, mi da ne bi vedeli, kako je bilo res v turških bojih!« — vpijejo poslanci nad ministrom in seja se med vikom in krikom zaključila.

Na prihodnji seji povzame takole besedo poslanec Labud Petrovič:

»Ali ve vladna, da se tu po mestu klatijo neki ljudje brez vsake dlake brk kakor ženske. Naj mi minister pojasni, kaki ljudje so to.«

»To sem hotel tudi jaz vprašati«, pravi poslanec Vuko Jankov ter dostavlja: »Jaz sam sem zadnjič zvečer srečal dva taka golobradca in na sramoto sem izgovorice spoznal, da so to celo naši ljudje. Bratje, ali ste sanjali kedaj o sramoti, da si bodo Črnogorci začeli briti brke do zadnje dlake? Drugi dan sem vprašal učitelja Živka in ta mi je povedal, da so golobradci neki glumci ali igralci, ki s svojimi igrami in šalami narod očitano ganijo za denar. Koliko resnice je na tem, sicer ne vem, pa že radi sramote, da hodijo tako okrog, jih je treba nagnati iz Črne gore.«

Djuro Drčenu: »Tudi jaz sem čul, da so glumci veliki potepuhi ter da tisoč Črnogorcev ponorijo s svojo igro, če se spravijo skupaj. Slišal sem, da se ob taki priliki lahko s nožem sunejo v prsa, a jim nič ni. Tak zlojedi se napravi, ko da je poginil pred tvojimi očmi, jutri pa zopet hodi po ulici ter napravi kako novo zgago ali pa hudobijo. Naj se te ljudi nažene iz Črne gore, pa hitro!«

Novo Grujić: »Sedaj vam pa jaz nekaj povem o teh glumcih.«

Vse postane pozorno in Novu prigovarjajo s klici: »Povej no!«

Večja partija zemljišča v severni Bosni, v izmeri 10 do 50 ha, se prodaja za ceno 6000 din. do 10.000 din. za 1 ha po kakovosti. Oziroma se prodajo vse parcele skupno obenem z gospodarskimi poslopji. Pojasnila daje dr. Dioniz Valjavec, kr. javni notar. Zlatar. 168

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani. Wolfova ulica št. 1—I. 107

Dražbeni oklic.

Na predlog dedičev po dne 17. decembra 1922 v Hudem Kotu pri Ribnici na Pohorju umrlem Filipu Streicher vršila se bo dne 24. aprila 1925 ob 9. uri dopoldne in naslednje dni na licu mesta v Hudem Kotu prostovoljna javna dražba v zapuščino spadajočih zemljišč vl. 8, 13, 17 in 97 zemljiška knjiga Hudi Kot (Rečnikovo, Kuhelnikovo in Planina) s pritliklinami in premičninami.

Cenilna vrednost znaša: 411.502 din., 50.002 din., 50.368 din. in 4020 din.; najmanjši ponudek znaša dve tretjini.

Cenilni zapisniki in dražbeni pogoji so na vpogled v pisarni podpisanega notarja kot sodnega komisarja.

Marenberg, dne 10. aprila 1925. 173

Av gust Kolšek, notar,
kot sodni komisar.

Pri nakupu za praznike

dobi vsak, ki nakupi pri meni srajce, kravate, klobuke, nogavice, rokavice za svoto D 450 — in več, 1 škatljo toaletnega mila kot dar.

IGO BALOH
Maribor, Gosposka ul. 15

Popravila!

Mehanik Ivan Legat,
specialist za pisarniške stroje
Maribor, Vetrinjska ulica 30.
Telefon št. 434.

Velika zaloga

vseh vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci
(hribovski čevlji)

Ia zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znakma

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 I. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%
oziroma po dogovoru.

Miha Brenčič

veleposestnik v Spuhlji,

naznanjam, da sem od g. Dostala kupil

gostilno „Pri zamorcu“ v Ptuj

blizu sejmišča. Točim najboljša vina po zmerni ceni. Ku njo vodi moja soproga sama. Gostilno sem vabljivo ure ter imam za družbe in sestanke vedno lepe lokale na polago.

Priporočam se za obilen obisk.

Miha Brenčič

Brez konkurence je

„SINGER“
ŠIVALNI STROJ.

Dobro blago je vedno po ceni.

Maribor, Šolska ulica št. 2.

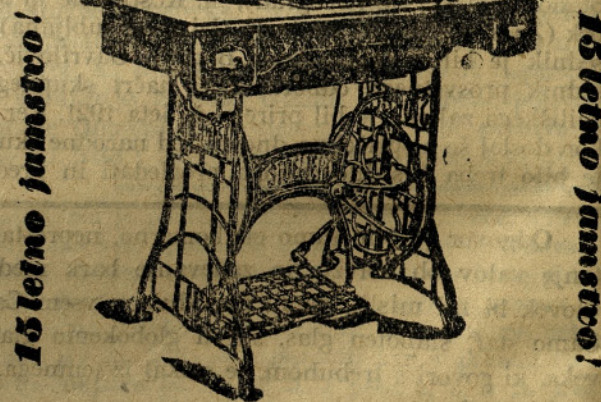
Kdor si hoče preskrbeti trpežen klobuk, naj ga k samo pri

Ivanu Bregar,

Maribor, Gosposka ulica 16,

kjer se dobijo močni klobuki najboljših svetovnih tv po nizkih cenah. — Edenkratni poskus zadostuje. 124 Lastna delavnica za popravila.

Najpopolnejši Stoewer šivalni stroj

s pogrezljivim transporterjem (glabeljc). Z odnosnim premikom, je pripravljen za štepanje, vezerje ali šivanje.

LIJDOVIK BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6/I.

Somišljeniki inserirajte